

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne verstice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat 14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. II. V Mariboru 5. junija 1877. Letnik V.

Berilo podlaga jeziškemu nauku.

(Spisal Antonij Leban-Mozirski.)

Znanje kakega jezika se opira na zmožnost, s katero zamoremo one misli, ki nam ž njegovo pripomočjo dohajajo, prav in točno razumeti. Pa ne beseda posamezna, ampak samo stavek je popolen izraz miselski, iz stavka izvira vsako jezikoznanstvo. Ipak pa je stavek sam le element ali živelj, ne še jezik sam. Da se torej učenec vpelje v zakladnico jezika, nema se učiti posameznih stavkov, njegovemu opazovanju naj podverže učitelj celo versto stavkov, ki imajo mej sabo tesno zvezo, to je, on naj rabi berilo, spise namreč, ki mu je ono na roko dala.

Taka vadba je v obče najbolj primerna. Kar je telo ali naravska prikazen v prirodoslovnem nauku, to je izgledni spis za jeziški razvoj. Samo tam, kjer se razvija spoznavanje po neposrednjem poti, je nauk živahen in prepričevan. Celo to, česar potrebuje učenec v svojo rabo iz slovniške stavbe, najde, ako mu je učitelj spreten vodnik, v izglednih spisih. Po tem takim je berilo važna podlaga jeziškemu nauku.

Ta nauk ima več panog, n. pr. čitanje, svobodno sestavljenje in spisovanje po narekbi in slednjič slovnico. Nekdaj so se te panoge vsaka po sebi obdelovale, zdaj se pa obdelujejo v tesni zvezi z vednem obzirom druge na drugo; kajti nauk je le tedaj zdaten, ko si stopajo sorodne stvari tako rekoč vstric, ter se druga drugo spopolnjujejo in razjasnujejo. Tako zadobi učenčev duh potrebno sobranost in krepkih razumkov (zaumkov). Vsled zedinjevanja omenjenih panog (Koncentracija) mora pa učitelj previdno in jako modro ravnati, da ne zabrede v zmešnjave, kjer bi imel zaumke v učenčevem duhu pojasnovati in krepiti. On naj si ustanovi nepremakljivo sredotočje, krog katerega naj se vsi dotični pogovori in pojasnovanja skupljajo in versté. To mu ponuja berilo v svojih izglednih sestavkih. Tva-

rina je v obče tako razverščena, da zadobi učenec precejšen znanstven zaklad. Učitelj naj si izbere one spise, katere ima za svojo mladino najbolj primerne. Iz teh naj tako rekoč izmota vse isto, kar ima učenca slovniški izobraževati. Ipak so še druge tirjatve, ki imajo veliko večjo veljavo. Do zdaj smo imeli samo duha v mislih, to je pamet in razum, še je duša (Gemüt) ali srce, katero potrebuje spodbude, da se vžge in čedalje bolj spolnuje. Na prvem mestu stoji **nравnost**. Učitelju ne bo težko iz vsakega sestavka take besede vzeti, ki utegnejo pri podučevanju v tem obziru koristne biti. Na drugem mestu stoji **rodoljubje**. Mi imamo dvojno domovino. Ena v širšem pomenu je Avstrija, druga Slovenija. Oboje gre pri mladini vzgojevati. Avstrijska zgodovina ima veliko veliko primernih dob, ali preslavnih oseb, ki so tudi kmetu znane. Takih naj učitelj v malih obrazih vendar čversto opisuje. Sicer je osebski opis razen po tem, ali je oseba historična ali pa izmišljena. Kadar je oseba historična, derži se na tanjko dotičnih sporočil zgodovinskih. Kadar je izmišljena, opiši jo tako, da bode vsaj vse verjetno. Vendar naj bode popis kratek, a jedernat, če ne je dolgočasen. Popis dogodeb: **uzrok**, **učinek**, **pravšna za porednost in resničnost** so pogloblitve lastnosti tega popisa.

Fizika v narodnej šoli.

(Spisal Antonij Leban-Mozirski.)

V.

Dragi otroci! Pri toplómeru ste tedaj videli, da na njega močno upljiva zrak. Zrak je tedaj tudi telo. In zakaj je zrak telo — Mirko? Ker ima vseh 7 občil lastnostij teles. Katere so pa obče lastnosti teles — Micika? 1. prostornost, 2. neprodinost, 3. stanovitnost, 4. deljivost, 5. luknjičavost, 6. stisnost in razteznost in 7. teža. Ali je ves zrak jednako gost — Tonče? Ne, kar je zraka blizo naše zemlje, je bolj gost od onega, ki je oddaljen. Kako to Fanika? Ker v višini pritiska zrak na spodnjega. Ali je to res Jožko? Istina je. Kako pa dokažeš toti Terezija? Iz lastne izkušnje, kajti vidila (občutila) sem pa tudi, Vi g. učitelj ste pravili, da pri morji, v dolinah je radi gostote več zraka, nego na hribih in visokih gorah. Ali upljiva kaj zrak tudi na človeško zdravje Tončka? Se ve da, kajti vsled tega se ljudje, ki potujejo na jako visoke gore, na takih visočinah ne počutijo dobro, ker jim primanjkuje zraka za dihanje, ki je v visočinah uže jako redek. Iz tega uzroka ne bivajo na visokih gorah ni živali ni ljudje, pa tudi rastlin raste le prav malo. Učenjaki so preračunili, da zrak obdaja zemljo na 10—12 milj na visoko. Tedaj vidite otroci, da tudi zrak

ima svoje lastnosti. (Vse lastnosti naj se otrokom nagledno razlagajo, n. pr. nepridirnost zraka: kozarec poveznjen pod vodo, stanovitnost zraka: miren zrak in vznemirjen veter, vihar, piš; luknjičavost zraka: ako postavimo na mizo v izbi posodico z očetom, ali pižem (Moschus) je kmalu vsa izba z duhom napolnjena itd. Pis.)

Ker smo uže preje govorili od toplomera, hočemo pa tudi nekaj poizvediti o zrakomeru ali vremeniku barometru. V vašem berilu imate na 83. strani 63. odstavku spis: „Zrakomer ali vremenik“. Odprite tedaj isto stran. Dobro! Čitaj ti Metka! — Zdaj vidite tedaj iz vsega, kakšen razloček je mej toplomerom in zrakomerom. Povej ti Žitko, zakaj pade živo srebro v tlakomer verh gora? Zakaj rabimo še tlakomer Ljuboslav? Tlakomer rabi se tudi za merjenje gora. Kako pa to ti Cvetko, saj nij tlakomer meter? Za vsako čertico (2 mm.), za katero pade tlakomer, računa se $73' (23 \text{ m.})$; tedaj $0.316081 \times 73 = 23.973913 = 23 \text{ m.}$ Zakaj pa pada živo srebro v tlakomeru pri volhkovem vremenu Lavoslav? Zakaj obderži z vodo napolnjena steklenica, ki jo poveznemo v vodo le z ustjem (gerlom), dočim je ostali del nad tekočino poveršino, zakaj obderži vso vodo v sebi? Kake lastnosti mora imeti dober tlakomer Julika? 1) V Torricellijevij praznini (t. j. v prostoru nad živim srebrom) ne sme biti prav nič zraka, tudi v živim srebru ne. 2) Živo srebro mora kemično čisto biti, kar poznamo po čisto lesketajočej se poveršini in po tem, da se ne prime niti stekla niti papirja. 3) Cev ne sme biti preozka; njen znotrajni premer je navadno od 2—4““. 4) Škala pri tlakomeru mora biti natančena. Ali bi vedel ti. Janko, iz česa obstoji pa zrak? Iz kislica in dušca; sederžuje pa tudi soparje, ogljenčevo kislino, amonijak itd. Ali je zrak neobhodno potreben Milika? Da, ker brez zraka bi ne mogli dihati, bi ne mogle stvari goreti, živali in ljudje bi ne mogli životariti. Rastline serkajo ogljenčevo kislino iz zraka ter razvijajo veliko kisleca. Ogljenčeva kislina nastane, ako gori oglje; kedar stvari gnjijo ali trohne, obilo je nastane po sopenji ljudij in živalij. Dušec pri vrenji ne vzderžuje gorenja in sopenja. Leta 1756 da neusmiljena vlada v zahodnej Indiji 146 vlovljenih angležkih vojakov zapreti v ozko ječo, ki se je zvala „černa luknja“, okolo 6. ure po letu. V 1. uri jih je umerlo 20, druge je tresla merzlica.

Se na tla nijso mogli pasti, kajti bili so kakor vzdani. Zjutraj so „kajho“ odperli in živelo jih je še 23. Ogljenčeva kislina puhti na mnogih krajih iz zemeljskih poklin v prav obilnej meri n. pr. v pasji jami pri Napolji. Vulkani jo sope iz sebe. Radi ogljenčeve kisline je tudi studenčnica hladna voda; baš tako je sadje hladivno, peneče vino, pivo itd. V zraku je veliko več dušca nego kislina. Kisele nam posebno služi pri dihanji in gorenji. Samo v dušcu ne more ogenj goreti, niti človek niti

žival dihati. Ogljenčeva kislina se nahaja v zraku, kot plin, v majhni meri.

Prej sem vam pravil, kako zrak pritiska na telesa. Naj vam povem jeden primerljaj. Oton Guerike je dokazal l. 1650 na deržavnem zboru v Ratisboni pred cesarjem Ferdinandu III. in pred mnogimi knezi in gospodi v največe začudenje vseh gledalcev zračni tlak na čuden način. Napravil je 2 votli polobli iz bakra, katerih robova sta se natanko vjemala. Robova sta se namazala z lojem, tako drug za drugega pritisnila, da nista propuščala zraka, in sè zračnim serkom izsesal se je zrak iz kroglje. Ti polobli, ki sti prej sami ob sebi narazen pali, da jih 6 konj zapreženih z vsake strani obrača, nij moglo narazen raztergati. Tako končujem danes ta spis. Dokler ne dobomo nove čitanke, katere bodo ustrezale učnim načertom poterpimo, „bode uže boljše“; saj pravi Rousseau: „Esperons et souffrons: tout sera retabli“. Tedaj le upajmo, da kmalo dobimo nove čitanke. Da se nam ne uresniči Tassov izrek: „Ben gioco è di fortuna audace, e stolto por contra il poco, e incerto, il certo e' l molto. Za zdaj pa helfe was helfen kann — in der Noth friest der Teufel — Fliegen.

Ozir v zgodovino avstr.-ogerske deržave do vladanja Babenbergov.

(Cizelj Vatroslav.)

Zgodovina naše očetnjave, predno so njena tla slavni Rimljani prekoračili, je zelo temotna; kajti zanesljivih podatkov manjka, vsled katerih bi se moglo o pervakih naših krajev kaj verjetno-resničnega načertati.

Pervi naselniki, baš tisoč let pr. Kr., na srednjem porečji Donave so bili baje iz Azije, iz krajev kavkazkih gor doma; bili so imenom Kelti,¹⁾ t. j. prebivalci gorjanskih krajev.

Narodi še severnejših krajev — germanski zarodi — so jeli ob reki Donavi bivajoče Kelte z vso silo pritiskovati, ter so z ropom celo Italijo vznemirili ter Rimljane pripravili njih glasovito deržavo pred germansko ljuteštjo braniti. Baš to jim je pa bila prelepa prilika, da so v srečnih bojih rimsko oblast zadnja desetletja pr. Kr. čez Ilirce in Kelte do porečja Donave razširili, a vse pridobljene kraje svoje deržavi kot rimske pokrajine pridružili.

Širjavo mej Inom, Donavo, koroškimi planinami in Savo (baš današnje zgorno in spodno Avstrijo, Solnograško, Koroško in Štajersko v osebi) imenovali so — Norik. Mej Donavo

¹⁾ To je Vlahi.

in Savo (današnja zahodno Ogersko, Hervaško, Slavonijo in Kranjsko) je bila — Panonija. Kraje vshodne Švice, zahodno in južno Tirolsko prištevali so k Raeciji; k Vindiliciji pa sedanjo južno Bavarsko in severno Tirolsko.

Iz te dobe imamo le malo spominkov. C. kr. zbirka starin na Dunaji shranja neki kamen, izverstno delo kamnoreza, kateri dvajset podob na dveh polah kaže. Terdi se, da vsa podoba spominja na Tiberija slavno zmago nad Panonijanci in Ilirci pod cesarjem Augustom. Cesar August je brepenel velikansko idejo svojega prednika Caesar-ja izpeljati — namreč: Ilirijo, Norik in Panonijo z gersko državo združiti. Dočim je Tiberij svoje legije (ena legija šteje šest tisoč vojakov) na kraji Panonije zbiral, s katerimi se je namenil Marboda in Hermana,¹⁾ poveljnika nemških nemirnežev pokoriti, se je vsa Panonija in Ilirija vznemirila, kar je Augusta zelo zastrašilo. — Tiberij ponudi Marbodu mir, kojega sprejme, a oberne potem orožje proti upornikom, katere slavno premaga. Boji so se veršili leta 6, 7 in 8 po Kr. in na nje spominja omenjeni kamen. K davnej zmagi je Tiberiju pomagal Germanij, kateri je v 10. letu po Kristu s pomočjo Tiberija Dalmate si podvergel. Oba sta bila imperatorja, slavljeni od Rimljanov. Od sedaj do 82. leta po Kr. nej navesti posebnih dogodkov na porečji Donave.

Domicijan je bil v zadregi z D a c i j o , katera je od sedanjih kronovin našega cesarstva obsegala vzhodno Ogersko od Tise, Erdeljsko, Bukovino in južno stran Galicije. — Moral je tem zarodom davek (tribut) plačevati, a bil je zbog tega v vednej nevarnosti; kajti Dacija je bila napadom surovih Gotov izpostavljena, kojim je letnino in radi tega samo pri Rimljancih odškodnino iskala.

Mogočen cesar Trajan se ustavi dalje davek plačevati, pokliče 13. legijo iz okraja današnjega Dunaja — se z Decabalom spre, kojega premaga in po petletnej vojski 101—106 po Kr. pridobi kraje sedanje Valahije, Srbije, Sedmograške, Moldavije in Bukovine. Ta pokrajina je bila potem rimska provincija — D a c i j a . Na severu porečja Donave so bili naseljeni zarodi Markomanov in Kvadov, nemiren in roparsk narod, kateri je rimske pokrajine hudobno nadlegoval — in kojega ukrotiti se vsled velikega prizadetja celo Marc-Aurelju nej posrečilo. Marc-Aurel je stavil ob reki Donavi kastele (gradove), močno brambo proti divjim severnim rogoviležem. Umerl je na Dunaji (Vindobona) 17. marca 180 po Kr. v 59. letu — a terdi se, da je on ustanovitelj glavnega mesta naše države. Dacijo je

¹⁾ Marbod in Herman, nemška junaka, sta bila vzrejena v Rimu, kjer sta imela priliko videti, kako se sovražnik premaga. — Radi tega sta vse nemške zarode spravila v orožje, a ponudila roko maščevanja sebičnim Panoncem. Pis.

pozneji cesar Aureljan 270 po Kr. opustil in zopet je bila Donava severna meja rimske oblasti.

Cesar Prob je dosedaj oslABLJENO rimsko moč zopet nekoliko oživil. Svojo vojaško bistroumnost je pokazal ob Nilu, Eufratu, Reni in Donavi. Reno in Donavo je z velikanskim nasipom zvezal — a v vsakem dobrem početju si je velikega Trajana stavil pred oči. Terdi se, ka je Prob baje v naše kraje vinsko terto zasadil.

Dalmacija je rodila Dioklicijana, ljutega lovca kristjanov, kateri je vso rimsko oblast razdelil v štiri dele. Galerij je bil poveljnik naših krajev. Delitev slavne rimske države je rodila strašanske zmotjave, a bila je uzrok razsajajoče razberzdanosti in rimskih velikašev grozovitih dejanj. Te zmotjave in boji so trajali leta 324 po Kr., ko Konstantin veliki kot samovladar zopet zgubljene vajeti rimskega vladarstva poprime. Konstantin se je leta 311 bil pokristjanil, a vladal je potem blagonosno in srečno premagal vse, kar se mu je napotilo. Še celo Gotom in drugim barbarom ob Donavi je svojo moč in nevstrašljivost pokazal. Dasitudi je vedno skerbela za cvet svoje države, vendar je v starosti zanemarjal donavsko granico, ter priložnost severnim divjakom ponudil, roparske napade ponavljati. On sam je rimsko oblast zopet razdelil mej svoje tri sinove, Konstantina, Konstancija in Konstanca, kateri je bil vladar naših krajev. Oča je umerl leta 337 po Kr.; Konstanc je pa bil po zarotenju umorjen. Oblast naših krajev je dobil stari vojskovodja Vetranjo.

Pravi vojaški duh je zamerl pri Rimljancih v tej dobi, kajti nedomačini so se mej vojake ugnjezdili; dospeli so večkrat do visoke oblasti, in kedo ne ve, da si tako vladarstvo, katero kermilo tujeu zaupa, samo sebi žalostinko poje. O tem piše nek francoski zgodovinar tako-le:

„Surovost Saksov, roparstvo Alanov, divjosti pijanih Alemanov, brezčutljiva grozovitost Gepidov, nesramno poželenje Hunov, nezvestoba Frankov, nej proti tem nič, kar počinjajo pravoverni Rimljani — in tako daleč je prišlo, da se ne zavaruje, kedor nej sam serčno oster“.

Tako vsestransko oslABLJENO in razdeljeno rimsko oblast je pozneje prevzel Teodozij I. 394 po Kr., ter je v prvem času pod njim kot pod samovladarjem vsa država zopet nekoliko okrevala, samo prerano je tolikokrat uže razdeljeno oblast mej svoja dva sina Arkadija in Honorija razdelil. Honorij, jedva 11 let star, je s pomočjo Stilika vladal v zahodnej rimskej državi; a nesposobnost tega vladarja in nja ministrov je oserčila zahodne Gote, da zapusté svoja dosedanja sela, ter so pod knezom Alirihom napadli in premagali zahodne Rimljane, a oblegli in vzeli lepo mesto Rim 23. avgusta 1164. po ustanovljenju. Nasledek tega je pa bila straščanska ostaja narodov, da je eden rod na drugega pritiskal — a križem divjalo vse

od Azije do jadranskega morja. Rim pa je popustil Panonijo, Norik in Raecijo.

Na porečji Tise so je grozoviti Atila s svojo divjo derhal vzderževal a vihral s 700.000 možmi z nesramnim in roparskim dejanjem črez naše kraje do polja Chalons, na katerih Marna teče. Tukaj je grozoviteža rimski vojskovodja Aecij v slavnej bitvi srečno premagal, vendar pa ne popolnoma pregnal; kajti črez dve leti se Atila zopet zmagovalno verne v sedanjo Italijo. Nagla smert, katera mu je 453 l. po Kr. drug pot odkazala, je rešila naše in druge kraje hunskega žezla. Hune so zavernoli na obrežje Črnega morja, a na severno porečje Donave so se naselili Rugirci, Herulci in Longobardi, na južno pa vshodni Goti. Rugircev in Heruleev kralj Odoaker je iskal zahodno rimsko oblast uničiti; šel je zmagovalno v Italijo. Tja ga prijde Romulu sam prosit, naj od bitve odjenja, a Odoaker ga ne zasliši, ter pripravi zahodneji rimski oblasti leta 476. po Kr. strašen pogin. Proti Odoakerju se postavi Teodorij. Premagal je ga pri Veroni; v Raveni pa ga je oblegal 3 leta. Odoaker se mu s pogodbo uda, da skupno vladata; a uporno se je proti Teodorihu obnašal ter bil radi tega leta 493. pri nekem obedu umorjen.

Teodorih je vladal kot eden najboljših cesarjev; kajti pod njim so bili naši in drugi kraji zopet nekoliko okrevali. Zlo uničeno deželo Rugircev so posedli Longobardi, katerim je poznejši vladar Justinjan sedajni del Dolenje Avstrije do Aniže prepustil, kjer so 42 let ostali ter orientalskim vladarjem v raznih bojih vedno v pomoč bili, a s časom sami sedajno Italijo si vlast pridobiti želeli. Zapustili so tedaj svoja dosedanja sela razberzdanim Hunom in Avarom s pogodbo, a se jim v Italiji ne posreči odstopljeno deželo zopet posesti. Leta 568. se je Alboin, kralj Longobardov, s svojim zarodom in 20.000 Saksov spremljan napotil v Italijo. Neko prekrasno jutro dospé na predgorje Alp, iz katerega je imel prelep razgled s svojoihaljo, katera je vsa zavzeta zerla na občudovanja vredna italijanska tla. Longobardi si podvergli deželo, katero dandanes imenujemo Lombardijo, a kralj si za svoj sedež Pavijo izvoli; Huni in Avari so pa ostali gospodje na porečji Donave. Avari, povse roparsk narod, so si uže pervlje bili pridobili sedanjo Moravsko in Česko, tedaj velik del slovanske zemlje, a razširili so svojo oblast do porečja Elbe; pod njih žezlo so tedaj spadali naši in ogerski kraji. Avarsko gospodarstvo je trajalo dve sto let, ter je bilo strah Nemcem, Longobardom in vshodnim Rimljanom. Bojari, boljše Bavarci, so bili v vednej zadregi s surovimi Avari, katere je pozneje veliki Karel pokoril. Pervi udarec so dobili o uporu Čehov in Moravcev, katerim je bil, tako se terdi, Samo, neki francoski tergovec za vojskovodjo. Prepodili so je iz slovanskih naselbin 627, a osrečilo se je takrat

tudi Longobardom, ob Savi bivajoče Slovane avarske teže oprostiti. Tudi vshodna stran juliških Alp, Karantanija, je bila temu narodu podveržena. Morala je pa leta 770. prenehati; kajti baverski vojvoda Tasselo (Tessel) je postavil čez Karantanijo družega od nja odvisnega oblastnika. Tudi Tassilo si pozneje Karel Veliki podverže, a sedaj je njegova velika država mejila na avarsko oblast. Grozoviti čini tega roparskega naroda so Karola pripravili, da je na regensburškem državnem zboru sklenil 791. leta ves avarski zarod uničiti. Od treh stranij so bili napadeni; on sam je prekorakal avarske kraje, ter z ognjem in mečem uničil vse, kar se mu je napotilo do reke Rabe. V divjem begu so Avari popustili svoje naselbine, a tiral je nje sin Karolov, Pipin, kateri je tudi v „krogu“ (Ring, pri mestu Kremži) njih plen 200letnega roparstva zasačil — naprej do reke Tise. Boji so nehali 799. leta, ter so zadostno pokorili strahove vshodnih in zahodnih narodov.

Pusta je ležala dežela mej Anizo in Litavo, kamor je blagi Karol sedaj delajoče Bavarce in Saksonce naselil, katerim se je tudi kristjanska vera oznanovala, da preneha strašno barbarsko življenje; pridruži pa pridobljeno pokrajino svojej slavnej derdžavi kot vshodno pokrajino (Ostmark — plaga orientalis — Oesterreich), katero je nekemu neodvisnemu mejnemu knezu v oblast prepustil. Karol je umerl 20. januarja 814. leta po Kr. gotovo z mirno vestjo, da je v teku življenja le vse dobro čini. Pod njegovimi nasledniki se francoska moč nej vedno razširjala; kajti uže Ljudevit pobožni je razdelil državo mej svoje sine, ter užgal divji notrajni boj z jako žalostnimi nasledki tako, da so se sinovi zoper očeta bojevali, a razdelili pri verdunskej pogodbi (843) mej se državo: Misliti je bilo, da bode dosedaj toliko mučena, od Karola ustanovljena pokrajina vshodna uživala dobrodejni mir, a zaman, kajti notranji razpor je oserčil zunanje sovražnike, kateri so hujše naše kraje napadali, nego pervlje njih predniki. Z ustajo izneverjenega moravskega kneza Svatopluk-a je privabil takratni cesar Arnulf Ogrje, potomce Hunov, v naše kraje, ter jim s tem priliko ponudil, da so pol stoletja potem vsako leto neusmiljeno nas, Nemčijo in Italijo prav kervoločno in hunsko napadali. Le cesar Oto I. jih je leta 955. tako ukrotil, da so za vselej pozabiti morali naše in druge kraje. Cesar Oto je po tej slavnej zmagi vshodno pokrajino zopet ustanovil, ter jo izročil varstvu kneza Burkarda. Knez Burkard je v italijanskem boji pri Basantelli (982) padel, a dobil je od cesarja Oto-na II. Leopold I. iz habenberškega roda, pokrajino Avstrijsko za sé in svoje potomce.

Kocenov zemljepis za narodne šole.

Poslovenil Ivan Lapajne.

II. Oddelek.

Zemlja kot bivališče človekovo.

(Dalje.)

24. Primorsko

t. j. poknežena grofija goriška in gradiška, mejna grofija isterska in teržaško mesto z okolico.

145 □ milj (80 □ miriam.) in 584.000 lj.

Na Primorskem se nikakoršnih kovin ne dobiva. V Istri pa delajo v salinah pri Kopru in Piranu morsko sol.

Obertnosti na Primorskem razen Tersta in Gorice ni posebne. V Gorici in Terstu je več fabrik, v poslednjem mestu, in sploh ob morji se delajo ladije.

Kupčija je v Terstu in Gorici prav živahna; Terst je kupčijsko mesto najmanj za polovico našega cesarstva. Šolstvo, zlasti ljudsko šolstvo je na Primorskem slabo, to velja posebno za Istro in gorenje Goriško. V Terstu, Gorici, Kopru, Piranu in Pazinu so srednje šole.

Na Primorskem je $\frac{3}{5}$ Slovanov, in sicer Slovencev 250.000 na Goriškem (razen Furlanije ob dolnji Soči) in zgornji Istri, drugi so Serbo-Hrvatje. $\frac{2}{5}$ je pa Italijanov (Furlanov) in nekaj malo Nemcev. Po vsem Primorskem je 10 okrajnih glavarstev.

1. Terst (93.000, z okolico 123.000 lj.) je glavno mesto vsega Primorja. Novo mesto je posebno lepo zidano in ima mnogo lepih poslopij, staro ima ozke in noredne ulice. Družba avstrijskega Lloyda ima veliko parobrodarstvo, njene ladije plavajo skoro po vseh morjih. Ne daleč od mesta ob morskem bregu je Miramare, prekrasni grad pok. meh. cesarja F. Maksimilijana.

2. Na Goriškem: Gorica (16.800 lj.), prijetno mesto s prelepo okolico blizu Soče. Ima, kakor Terst višo gimnazijo in realko, učiteljsiše, kmetijsko šolo itd. V bližnjih Stražicah so velike fabrike. Gradišče ima ostro ječo za hudodelnike. Oglej (Aquila), sedaj mala vas, nekdanje veliko mesto, poderto od Hunov. Kormin (4680 lj.) s svilorejo. Ajdovščina z veliko prejnico in bavarnico. Tolmin je središče gorenjega Goriškega. Bolec blizu koroške meje. Kanal, terg.

3. V Istri: Pazin (3600 lj.) glavno mesto. Koper in Piran, morske soline; Rovinj (12.000 lj.) ribstvo; Poreč (3000 lj.), sedež škofa in deželnega zbora. Pulj (26.000 lj.) z največjo luko za avstrijsko vojno ladijeve; ostaline rimske. Kvarnerski otoki pri Istri: Lošinj, Cres, Kerk.

25. Poknežena grofija Tirolska.

533 kvadr. milj (293 □ miriam.) in 885.000 lj.

Tirolska je po vsem alpinska dežela, najvišje gore v našem cesarstvu so v tej deželi. Pervotne Alpe stopajo na levem bregu Ine v deželo in segajo do Landecka, na severozahodni strani je pogorstvo z imenom Rhaetikon na švajcarski

meji; na levem bregu Ine pa so druga pogorstva, ledeni Oetzthalerji (Wildspitze 11947' = 3776 m.) in Stubajerji; okraj prelaza Brennerja so visoke Ture (veliki Venediger 11622' = 3647 m.) Na jugu visokih Tur je gorovje Antholcer, Deferegger in na vzhodu Hochschober (10.250'). Severne apneniške Alpe se začenjajo pri Bludenz-u in se proti severo-vzhodu pod imenom Algauerske Alpe raztegujejo (Sollstein 9100' = 2540 m.).

Južne apneniške Alpe delajo po večem južno tirolsko mejo (Ortles 12390' = 3916 m.). Aniza je loči v dvojno pogorje, vzhodne tridentinske gore (Marmolade 10.758') se nadaljujejo v karnskih Alpah. Posamezne pokrajine se imenujejo po dolinah: inska, bistriška, adička in renska dolina.

Največji zaslužek daje živinoreja, v jugu tudi vinoreja in svilarstvo. Na Predarelskem je tudi dovolj obertnije. Prebivalci so po večem Nemci, na južnem Tirolskem tudi Italijani, med njimi nekaj Ladincev.

Inšpruk (17.000 lj.), glavno mesto, univerza, cesarski grad, spominek Andreja Hofer-ja; Hall (5000 lj.) staro mesto s solinami; Kufstein, mala terdnjava.

Briksen (4000 lj.), sedež škofa, na severju Franzensfeste; v Bistri dolini so Brunneck in Lienz. Botzen (9200 lj.), živa kupčija, južno obnebe, zori uže južno sadje. Meran (3000 lj.) z izvrstnim sadjem in vinom, zimsko bivališče mnogih tujcev iz severnih dežel.

Trident (17.000 lj.), sedež knezoškofa, glavno mesto laških Tirolov; Arko in Riva (5000 lj.) z izvrstno svilorejo in olivnimi vertovi. Roveredo (9000 lj.) velika kupčija s svilo.

Bregenz, (4000 lj.), mesto ob bodenskem jezeru; Feldkirch (3000 lj.); Bludenz prejnica bombaža; v okolici je izvrstna živinoreja.

Ob Reni je kneževina Lichtenstein s 3 kvadratnimi miljami in 8000 ljudmi.

26. Kraljestvo Dalmatinsko.

332 □ milj in 128 □ miriam. in 469.000 ljudi.

Zemlja dalmatinska je s svojimi otoki vred Kraševina. Na severju ob vojaški granici so gore Velebit, na bosniški meji dinarske gore. Vzhodno od Spleta je Mosorsko gorovje. Tla so po Dalmaciji razpokana, z mnogimi luknjami in vdertinami. Vode ima dežela malo, male reke se po kratkem teku iztekajo v morje, ki ima mnogo luk in pristanišč. Posebni dalmatinski izdelki so morska sol, vino, olje, ribe in ovce. Ljudstvo je po večem serbsko-hervatske narodnosti, po primorskih mestih so raztreseni tudi Italijani.

Zader (10.000 lj.), glavno mesto, terdnjava, sedež katoliškega nadškofa in gerškega škofa za Dalmacijo in Istro. Šebenik (6000 lj.), terdnjava, sedež škofa. Šplet (16.000 lj.), sedež škofa, živahna kupčija. Dubrovnik (6000 lj.), terdnjava, sedež škofa, nekdanja republika. Kotor je v kotu čudno zavitega zaliva, sedež škofa. Med otoki je Brač največji in najrodovitnej, Vis ima izvrstno luko. (Dalje prih.)

O isterskem šolstvu

(piše „Naša sloga“ v Terstu.)

Školski odbor u proračunu za godinu 1878. predložio je za škole trošak od for. 109,000 velim sto i devet tisuć forinti austr. vrijednosti. Liepa je to svota, još ljepša kad se pomisli, da je to trošak samo za pučke škole, jer samo te spadaju u područje zemaljskoga školskoga odbora.

Pogledajmo koliko od toga troška na Talijane a koliko na Hrvate spada.

Istra ima oko 260.000 stanovnikah. Među timi ima najmanje 180.000 Hrvatah sa Slovenci, a najveće, ako je, 80.000 Talijanah. Usled toga svako bi mislio, i to s razlogom, da se od onih 109.000 for. troši veće nego dvie trećine na hrvatske škole, a manje nego trećina za talijanske. Al bi se prevario. U nas se ništa razložno ne radi.

Istra ima 73 škole talijanske, a samo 46 hrvatskih, a 26 mješovitih. Ima dakle talijanskih veće nego i hrvatskih i mješovitih zajedno.

Kolika nam se nepravica čini, kad pogledamo koliko imaju školah Talijani, a koliko mi. A mnogo veća, kad pogledamo, kakve su škole talijanske, a kakve hrvatske.

Obazrimo se samo na jedan kotar, na voloski.

Taj ima 37.000 stanovnikah sve samih Hrvatah. U njem ima u sve 16 pučkih školah, među kojimi jih je 14 hrvatskih a dvie mješane. Među svimi ovimi ima samo jedna četverorazredna i ta samo sa trimi učitelji zajedno sa ravnateljem, a ostalih 15 su vse samo jednorazredne. Da nebi tko mislio, da je tomu tamošnje pučanstvo krivo, reći cemo, da ono plaća „adicionale“ za škole kao i pučanstvo svokoga drugoga kotara, da je broj učenikah upravo ogroman. U Kastvu, gdje se nalazi ta jedina četverorazredna škola, ima u prvem razredu 139 učenikah. U Rukaveu, jedno-razrednoj školi, ima 300 što dječakah i djevojčicah, a sva škola, nestoji pokrajinu jedva veće od 100 for., jer podučuje u njoj požrtvovni svećenik, a kako su svećenici za školu plaćani, to svi dobro znamo. Nemisli nito, da su pri tom stanju stvari nit Rukavčani od adicionala za škole oslobođeni. I oni jih uredno plaćaju, a ako ne, evo njim vojnika na vratih.

Je li tako u tom čisto hrvatskom kotaru, što mora biti ondje, gdje nisu si Hrvati svojega hrvatstva tako sviestni kako u kotaru volovskom, gdje su Hrvati koliko toliko s Talijani namješani? Primetni da je na čelu kotara voloskoga rođen Hrvat, da je školski nadzornik u tom kotaru Hrvat, i da se za takova i pripoznava; pak se i opet popitaj, kako mora bit tamo, gdje nisu niti kotarski kapetan niti školski nadzornik Hrvati?...

Al da se još bolje osvjedočimo kako se s nami pravedno postupa, prispodobimo s tim kotarom voloskim jedan drugi, n. pr. lošinjski, pod koji spada Lošinj, Cres i Krk. Taj ima 36.000 stanovnikah, dakle manje nego kotar voloski. Ti stanovnici su s veoma malom iznimkom Hrvati. U kotaru ima 30 školah, dakle 14 više nego voloski. Među timi ima 12 talijanskih, a 18 hrvatskih — liepa li razmjerja prema pučanstvu. Jedno-razrednih školah ima samo 16, ostalih 14 su večerazredne, i to 5 dvorazrednih, 5 trirazrednih, a 4 četverorazredne. Da te večerazredne sve, osim

dvijuh, medju talijanske spadaju, to netreba niti spominjati. Reći ćem, ovdje samo mimogred, da je zemaljski predsjednik, Dr. Vidulich rodom iz kotara lošinjskoga.

U tom stanju nalazile su se škole naše školske godine 1874—75, dakle prošle, u tom stanju nalaze se i sada — u tom stanju nalazit će se žalibože i buduće godine. Onih 109.000 for. potrošit će se opet velikom većinom na talijanske škole, a nam će se opet milostinja od koje tisuće baciti. Da nije školski odbor, predlažuć tu svotu za školu, predložio kakvu promjenu na bolje hrvatskih školah, tomu se preveć nečudimo, jer su članovi toga odbora sami Talijani, vični raditi kao da nas u Istri neima. Nu čvrsto se nadamo, da kad nisu naši zastupnici, niti rodjeni Hrvati niti oni, koje smo za svoje zastupnike izabrali, valjda radi kratkoće prošlog sabor. zasjedanja, kod votiranja proračuna za godinu 1878., a imenito kod votiranja proračuna za škole, progovorili o nepravici koja nam se čini kod školah, te zahtjevali, da se škole uredi prema narodnosti i prema plaćenju dāvakah i dodatakah, čvrsto, velim, se nadamo, da će to i mnogo drugo učiniti u prvoj dojdudoj prigodi. Neka tada naši zastupnici postave Saboru jedno od dvojega: ili nam dajte škole po novcu, koj za nju plaćamo, ili pako oslobodite nas od dodatakah za školu! Nije pravo da mi za tuđe škole trošimo, za škole, koje nam ništa nekoriste, dapače za škole, koje nam škode, koje truju mladjahna srca naše djetce.

Dopače naši zastupnici nek idu još dalje. Premda nepadaju sriednje škole u područje sabora, ipak neka iztaknu potrebu koje sriednje škole za hrvatskim učevnim jezikom, i jave ministarstvu za bogoštovje i nastavu. Ugleđajmo se u Talijane. Oni zahtjevaju i dio više škole, naimo juridičko-političku fakulteto, a mi smo zadovoljni, s onim što je, s ničim? Al tako nećemo napried!

Dopisi.

Iz savinjske doline. Savinjsko učiteljsko društvo imelo je letos uže dva zborovanja in sicer enega 3. aprila v Braslovčah in drugega 22. maja v Št. Pavlu. Pervo bilo je povoljno obiskovano, a drugo (občno) nezadostno, ker so nas gornje Savinjčani na cedilu pustili; vendar se je zbralo toliko pravih udov, da se je mogla volitev postavno veršiti. Počastili so občni zbor tudi štirji podporni udje. Po poročilu predsednikovem, tajnikovem in blagajnikovem veršila se je volitev novega odbora.

Voljeni odbor sedanji je: predsednik g. Jurij Agrož, nadučitelj v Braslovčah, njega namestnik g. Ognjeslav Cizelj, nadučitelj v Mozirju; tajnik g. J. Gabršek, podučitelj v Braslovčah; blagajnik g. Josip Vidic, nadučitelj v Št. Pavlu; voditelj petja g. R. Škoflek, nadučitelj na Vranskem.

Društveno vodstvo se je izročilo sedaj v druge roke; prepričani smo, da bode novi odbor tudi društvo na dobrem glasu ohranil. Stari odborniki obljubili so ravno tako kakor do sedaj v korist društva delovati. Sicer pa društvo ni zavezano, da bi je vedno eni in isti odbor zastopal. K štajerski učiteljski zvezi kot odposlanec društveni volil se je soglasno g. Meglič.

Gosp. Škoflek je predaval o spiji v narodni šoli prav umljivo in temeljito.

Gosp. Meglič je govoril o lepopsiji, ter pokazal praktično na tabli izpeljevanje posameznih pismen. Prihodno zborovanje se je odločilo na 4. julija ob 7. uri zvečer v Letušu. Določil se je najbolj pripraven kraj za zbor, ker Letuš je sredina mej gornjo, in srednjo savinjsko dolino, in tako se ga bode vsakdo lahko vdeležil brez znatnih stroškov. Da se vidimo v obilnem številu!

Pri skupnem obedu pri g. nadučitelju Vidic-u vezala nas je bratovska ljubezen in složnost. Lepi govori in mile pesmice so se verstili, dokler nas ni zapadajoče solnce opomnilo, da se moramo ločiti.

Nekateri so si ogledali tudi izgledno kmetijo in živinorejo g. bar. Hackelberg-a in „Spinnfabriko“ (predilnico).¹⁾

Iz brežkega okraja. Učiteljska služba na Zdolah pri Vidmu je bila meseca sušca t. l. izpisana. Prosilo je za njo več učiteljev, okrajni šolski svet je takrat zbral nekega pridnega učitelja iz Istrije, a štaj. deželni šolski svet ga je izvergel, ker je imel sposobnost samo za slovenske šole,²⁾ ne dvomi se, da je tudi nemškega jezika zmožen. Razpisala se je tedaj ta služba drugo- in tretjokrat, ali ni več niti enega kompetenta. Ne razumemo, da se nobeden prosilec ne znajde, ko se ta služba vendar med dobre šteti sme. Ne daleč ste dve mesti, železnica in še več prijetnega, česar se učitelj večkrat posluževati zamore, nego učitelj v kakih alpskih in oddaljenih kotih. Tudi se je v tem času šolsko poslopje renoviralo in stanovanje za učitelja lepo izmalalo, kar se na deželi redkokrat najde.

Zelo bi me veselilo, če bi se kdo za službo v Zdolah oglasil, ker bi potem koj supliranje nehalo; g. Volavšek iz Brežic namreč suplira v Zdolah in v Brežicah moramo imeti v dveh razredih po dnevni nauk, kar je zelo sitno.

Gospodična Šventner, začasna podučiteljica v Brežicah se je zaročila z A. Poljancem, koncipientom v Ptujem.

Gospod Voglar v Brežicah je od dež. šolskega sveta imenovan definitivnem podučiteljem. (Prosimo večkratnih poročil iz Vašega okraja. Ur.)

Slovstvo.

(„Časopis slovenske Maticе“) v Ljubljani bode ime novemu časniku slovenskemu, namreč znanstvenemu listu, ki bode začel 20. junija izhajati. Vsaki četert leta izide po 1 zvezek, obsegajoč po 3-4 pole. Cena zvezku bode 50 novč.

Šolske novice in drobtine.

(Taka je naša osoda.) Zarad dopisa v lanskem „Učitelju“ o bivšem nadzorniku Kustru smo bili najpervo konfiscirani, potem je

¹⁾ O tem zboru smo bili dobili še drugi dopis, pa nam je ta že zadostoval. Ured.

²⁾ Ali je na Zdolah nemška šola? Ured.

bil učitelj Ivanetič kot dopisnik tožen, a hvala Bogu od porotnikov oproščen. Toda urednik „Učitelja“ je bil radi ponatisa na 25 gld. kazni obsojen. Ko smo bili prinesli opis sodnijske obravnave o Ivanetičevi zadevi, smo bili zopet konfiscirani. Ponatisnili smo potem, da so naši čitatelji zvedeli, kaj in kako, poročilo o omenjeni obravnavi iz nekonfiscirane „Cill. Zeit.“. Nič hudega nismo pričakovali. A urednik je bil radi tega obsojen od okrajne sodnije v Celji na 50 gld., češ, da je prestopil §. 10. in 11. tisk. post. s tem, da je program listu spremenil, ko je sodnijsko obravnavo, katera je naš list zadevala, prinesel.

(Konfiskacijo 8. številko) je višja deželna sodnija v Gradcu vendar le poterjila. Okrožna sodnija Celjska pa je bila, kakor znano, zoper konfiskacijo. Pregrešili smo se bili z ono kratko notico, kritikajočo slovenski Abecednik.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta). Seja 24. maja. Mej drugimi rečmi se je dovolila ustanovitev kmetijskega nadaljevalnega tečaja v Brežicah in obertnijskega v Ormužu, Jožefu Poljanecu v Brežicah dovolila se je starostna doklada.

Štajerska deželna postava), sklenjena je v poslednjem zborovanji, ki določuje pravico o imenovanji ljudskih učiteljev, je od cesarja poterjena. (Mi smo jo bili v 10. števn. „Učitelja“ priobčili, tako, kakor je bila sprijeta in kakor je zdaj poterjena in veljavna. Ured.)

(Iz kranjskega deželnega odbora.) France Cetel se imenuje definitivnim učiteljem v Št. Petru pri Rudolfovem. Deželni odbor tudi priterdi razširitvi ljudske šole v Št. Vidu pri Zatičini s tem dostavkom, da se določi 1. učitelju 500 gld., drugemu 450 gld. in 3. učitelju 400 gld.

(Koroška deželna učiteljska konferenca) bude 3. septembra v Celovcu. Pogovarjalo se bude samo o učnem in šolskem redu od 20. avgusta 1870. — Dnevni red za štajersko učiteljsko konferenco nam še ni znan.

(Prošnja v zadevi „Učiteljskega koledarja“ za l. 1878.) Naš „koledar“ za l. 1878 bude obsegal imenik šol in učiteljev po slovenskem Štajeru, Kranjskem, slovenskem Primorskem (t. j. Goriškem, teržaški okolici in Istri) in morebiti tudi po slovenskem delu Koroške. (V tej poslednji deželi izdajajo sicer lastne koledarje in pravi slovenski učitelji so tu le bele vrane.) Da bude naš imenik letos popolnejši od lanskega in kolikor mogoče korekten, naprosili bodemo v vsakem šolskem okraju po Slovenskem vsaj enacega prijatelja ali znanca, da nam na podlagi lanskega sestavi kolikor mogoče pravičen imenik šol in učiteljev svojega okraja. V ta namen bodemo poslali pod križnim ovitkom lanske imenike, katere naj se nam na enaki način (pod križnim ovitkom — 2 kr. marka) popravljene do 15. julija povrniti izvolijo. Ako bi se do 15. avgusta še kakošna promemba zgodila, naj se nam po listnici naznaniti blagovoli. „Koledar“ izide okoli 1. septembra.

V Ljutomeru dne 1. junija 1877.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“¹⁾

(Priporočilo.) Z razširjevanjem slovenskih knjig med slovensko mladino in med odrasle se more največ storiti za narodno omiko. A na to važno načelo omikani Slovenci in tudi slovenski učitelji le preveč pozabijo. Nov dokaz temu je, da se po Netoličko-Lapajno-vi „zgodovini“ tako malo poprašuje. Kujiga, ki obsega vse 3 veke svetovne povesti v

¹⁾ Ta uljudna prošnja velja vsem p. n. gospodom, katerim te dni imenike v popravek pošljemo.

tako razumljivem jeziku, knjiga, kakoršne Slovenci do sedaj še nismo imeli, in katerej je tako nizka cena, taka knjiga bi se vendar bolje kupovati in razširjevati morala. Iz tega vzroka si dovoljujemo vsem našim p. n. čitateljem, zlasti onim našim prijateljem, katerim je kaj mar na dobrem stanju našega društva, to knjigo še enkrat najtopleje priporočati.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“.
(Poslano.) One p. n. gospode, kateri so nam še dolžni za lanski „koledar“, za „zgodovino“ ali za česa drugega, prosimo s tem prav prijazno, da svoj dolg v kratkem poravnajo.

„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“.
(Učiteljsko društvo v Celji) bode 7. julija t. l. ob 11. uri dopoldne v Žavcu zborovalo. Govoril bode gosp. Jarc o slov. glagolu (dalje) in gosp. Miklavc o elektriki. K temu zboru uljudno vabi

Odbor.
(Vabilo.) Odbor učiteljskega društva okolice Maribor in sv. Lenart uljudno vabi vse udeležence k zborovanju, katero se bode 7. junija pri sv. Barbari pod Wurbergom obhajalo. Dnevni red je sledeči: 1. Rešenje poslovnih zadev. 2. Kako se naj rastlinstvo praktično uči, gov. g. P. 3. Kako naj mali gospodar z gnojem gospodari; govori g. Hansel, pristav in učitelj na štaj. dež. sadje- in vinorejski šoli v Mariboru. 4. Nasveti. Pričetek seje o 9 1/2 uri.

(Popravek.) Pri spisu „skupno izgovarjanje“ v zadnjem listu ne bi smelo stati „dalje“, kajti spisa je konec.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba na Planini (Montpreis, 1razr., okr. Kozje) s 550 in stan. do 20. jun. na kr. š. svet.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Štajerskem: Gosp. Jož. Moher (iz Unterdraurburga na Koroškem), zač. učitelj pri sv. Lenartu v Slov. gor.; ondi nadomestuje kandidat iz graškega učiteljskega, g. Trabusiner.

Na Kranjskem: Definitivno sta imenovana g. Jak. Gostiša v Trebnjem in g. Jan. Teršelič v Čatežu pri Trebnj.; za 3. učitelj v Semiču pride g. Fr. Kenda.

Podučiteljska služba

na novo razširjeni dvorazrednici v Šmartnem pri Slov. Gradcu, z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem, se precej oddaja definitivno ali pa tudi začasno.

Prošnje naj se pošiljajo po predpisanem potu krajnemu šolskemu svetu v Šmartnem pri Slov. Gradcu (brez določenega roka).

Okrajni šolski svet v Slovenjem Gradcu, dne 14. aprila 1877.

Učiteljske službe.

V dveh šolskih okrajih Konjice in Laški terg se razpisujejo sledečo učiteljske službe:

1. Učiteljska služba **Jurklošter** pošta Laški terg, III. razred in prostim stanovanjem; (enorazrednica) obrok do 15. junija t. l.

2. Podučiteljska služba **Laški terg**, III. razred, obrok do 15. julija 1877.

3. Učiteljska služba **Šent Jernej**, pošta Sv. Duh v Ločah, IV. razred in stanovanje; obrok do 20. julija 1877 (enorazrednica).

4. Učiteljska služba v **Špitaliču**, pošta Konjice, enorazrednica, IV. razred in stanovanje, obrok do 20. julija 1877.

5. Učiteljska služba v **Keblu**, pošta Konjice, IV. razred i stanovanje (enorazrednica) obrok do 30. junija 1877.

Prošnje se imajo pravočasno poslati krajnemu šolskemu svetovalstvu.

Okrajni šolski svet Konjice-Laško, 15. maja 1877.

Pervosednik: **Haas** m. p.

Učiteljska služba

na enorazredni ljudski šoli v Šmartnem na Paki, z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se zaradi definitivnega imenovanja razpisuje, ker se do sedaj le začasno oskerbuje.

Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika, naj pošljejo svoje prošnje po postavnem potu do 5. julija t. l. krajnemu šolskemu svetu v Šmartnem na Paki (Post Schönstein).

Okrajni šolski svet v Šoštajnu, dne 22. maja 1877.

1—3

Pervosednik: **Strobach** m. p.

Netolička - Lapajne:

„Občna zgodovina“

cena 25 kr. oziroma 20 kr., primerna za učitelje, učence, šolarske, učiteljske in narodne bukvarnice, za mladino in odrasle; dobiva se pri odboru „Učiteljskega društva za slovenski štajer“ v Ljutomeru, v J. M. Pajk-ovi tiskarni v Mariboru, pri Drexler-ju v Celji, pri Gerber-ju in Giontini-ju v Ljubljani, pri Wokulat-u v Gorici.

Naročila nam bodo povoljna.

Lastništvo „Učiteljske društvo za slov. štajer.“

Za uredn. odgovoren Drag. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.